

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, פרשת בראשית תשע"א

בראשית ברא אלקים וגו' (א' - א')

וברש"י "לפיכך פתחה התורה במקרא דרשני", להורות שכל התורה אינה כפשוטה אלא יש בה פנימיות האומרת דרשני.

(הרה"ק רבי יצחק מראדוויל זיע"א)

בראשית ברא אלקים וגו' (א' - א')

וברש"י, "אין המקרא הזה אומר אלא דרשני כמ"ש רז"ל בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתה" וכו', מכאן שמותר לדרוש רק כמו שדרשו חז"ל "בשביל התורה ובשביל ישראל" ולא נגד התורה וישראל.

(הרה"ק רבי משה מקוברין זיע"א)

לא טוב היות האיש לבדו (ב' - ב')

מפני מה בכל הנבראים כתוב "טוב" וביצירת האדם ביום השישי לא נזכר "טוב", לפי שהקב"ה אמר "לא טוב היות האיש לבדו", לפיכך כל זמן שלא נבראה האשה היה רק כפגל גופא, ולא היה שייך לכתוב על בריאתו "טוב".

(הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זיע"א)

ויקרא ה' אלקים אל האדם ויאמר לו איכה (ג' - ג')

כשהיה הרה"ק "בעל התניא" זיע"א אסור בבית הסוהר בעטיין של עלילות, בא לתאו אחד מהחוקרים שהתעניין ביהדות ברצינות ושאל: הגידה לי רב נכבד, מה פירושו של השאלה איכה שהקב"ה שאל את אדם הראשון, וכי לא ידע הקב"ה בורא כל העולמות היכן נמצא אדם הראשון, השיבו "בעל התניא" בשאלה, אתה מאמין בתורתנו הקדושה שהיא נצחית? כן, השיב החוקר, אז אמר לו "בעל התניא", זה הפירוש: תמיד קורא הקול האלוקי אל האדם ושואל, איכה היכן אתה נמצא בעולמך, הן כל אדם נועד לו תפקיד בחייו, ואתה בשנים שכבר עברו עליך (ואמר לו את מספר שנותיו במדויק), האם הגשמת את היעוד המוטל עליך.

מי הגיד לך כי ערם אתה (ג' - ג')

אפשר לבאר פסוק זה על פי מעשה שהיה: מסופר על ניקואלי צאר כל הרוסים שהיה נוסע בדרך יום אחד, והעמידו שומרים על פני כל הגשרים להבטיח שהדרך פנויה מכל מכשול בעת שיעבור, באחד הגשרים הועמד על המשמר חיל יהודי, כיון שעבר זמן בו היה הצאר צריך לעבור, חשב בלבו היהודי, וודאי אירע איזה שינוי בתכנית המסע ושוב לא יעבור היום, פשט איפה את בגדיו וירד לרחוץ בנחל אשר מתחת לגשר. בהיותו במים שמע מרחוק שקשוק אופני מרכבות הצאר, מיד קפוץ ערום למעלה והורה בידו שאפשר להמשיך, כי בלעדיו היו נעצרים, קראו הצאר ושאל אותו, כיצד היתה לו העזה לעמוד לפניו ערום? השיבו החייל היהודי: אמנם חטאתי שעזבתי את משמרתי ללא רשות, וכי בשביל כך אחטא עוד, ובגללי יתעכב מסעו של הצאר?. כך, טען הקב"ה כלפי אדם הראשון, "מי הגיד לך כי ערם אתה" שעליך לשקוע הלאה בגלל העירום?

(הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א)

כי עפר אתה ואל עפר תשוב (ג' – י"ט)

העצלות היא מיסוד העפר כי הוא גס וכבד מכולן, ומי שהוא עצל כטבע העפר אינו משלים חוקו במצוות ובמעשים טובים, וע"כ צריך להתגלגל, וזה שאמר הכתוב "כי עפר אתה" אם עצל אתה, אז "ואל עפר תשוב". על כן תהיה איש מהיר במלאכתך, להשלים חוקך בעודך חי.

(ישמח משה)

ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם (ג' – כ"א)

יש לדקדק לפי המבואר מגמרא (נזיר נ"ט ע"א) על הפסוק (דברים כ"ב - ה') "לא יהיה כלי גבר על אשה" וגו', דהוא הדין, לשניהם בגדים שווים ג"כ אסור, הא הלשון "וילבישם" משמע לשניהם היו בגדים שווים, והרי יש איסור כנ"ל. ויש לומר דהנה איתא שם בגמרא הנ"ל ובספרי, וגם הובא ברש"י בפסוק, הטעם דלא ילבש, שאם יהיו מלבושי אנשים ונשים שווים, יתערבו אלו עם אלו תמיד ומלאה הארץ זימה ר"ל, ואם כן הטעם הזה לא שייך באדם וחוה שלא היו מלבדם עוד אנשים בעולם, וכלשון המדרש רבה שהרי שנים היו שרויים בכל העולם כולו.

(חנוכת התורה)

ויהי הבל רועה צאן וקין היה עובד אדמה (ד' – ב')

גם הבל וגם קין עסקו בעניינים גשמיים, זה בבהמות וזה בקרקע, אבל "ויהי הבל" פי' אמנם היה רועה צאן אבל עשה זאת בצער - ויהי לשון צער כידוע (מגילה י:): משא"כ קין כתיב בו "וקין היה עובד אדמה", היינו שעשה זאת בשמחה.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו (ד' – ד')

לכאורה מילת "הוא" מיותרת, כן קשה שהיה צריך לומר וגם הבל הביא, אלא י"ל, "והבל הביא גם הוא" הבל הביא גם את עצמו קרבן לה', לכן "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו".

(הרה"ק ר"מ מפרעמישלאן זיע"א)

ויכל אלקים ביום השביעי

חז"ל מקשים, הלא נאמר "כי ששת ימים עשה וגו' וביום השביעי שבת וינפש", ותירצו, "שהיה העולם חסר מנוחה באה שבת באה מנוחה", ולכאורה אין כאן תירוץ שהרי אין המנוחה מלאכה, אלא הבנת הענין תלויה בהסבר הכתוב "שבת וינפש" מה היא נפישה זו, אלא ידוע שכל דבר גשמי בלי רוחניות, יפסק ולא יהיה לו זכות קיום, כמו שרואים בבעלי חיים ואנשים, שבהיעדר רוחניות יפסידו. ולפי זה הבריאה עם גשמיותה צריכה להלך ולהחסר מיום ליום, אלא ע"י שבת קודש נשפע שפע קדושה לעולם אשר מקיימה, וזהו "באה שבת - בקדושתה - באה מנוחה" שע"י השפע קודש יכולה הבריאה להתקיים ולנוח מלהיות הולכת ונפסדת, וזוהי מלאכת היום השביעי "וישבות מכל מלאכתו".

(אלשיך הקדוש)